

MALMÖ TINGSRÄTT

Avdelning 3

Enhet 304T

DOM

2019-11-18

Meddelad i

Malmö

Mål nr

T 11646-17

PARTER**Kärande**

Diskrimineringsombudsmannen

Box 3045

103 64 Stockholm

Ombud: Julia DeMarinis Giddings och Anna Rosenmüller Nordlander

Diskrimineringsombudsmannen

Box 4057

169 04 Solna

Svarande

Runstyckets Förskola AB, 556451-8081

Husie Kyrkoväg 96

212 38 Malmö

Ställföreträdare: Helen Widman

Runstyckets förskola

Husie Kyrkoväg 96

212 38 Malmö

Ombud: Advokat Michael Melin

Advokaterna Melin & Fagerberg i Göteborg AB

Packhusplatsen 3

411 13 Göteborg

DOMSLUT

1. Runstyckets Förskola AB ska till var och en av Sekreterr, modern och fadern betala diskrimineringsersättning med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:365) från den 17 januari 2018 till dess full betalning sker.
 2. Diskrimineringsombudsmannen ska ersätta Runstyckets Förskola AB för dess rättegångskostnad med 504 873 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker. Av beloppet avser 443 507 kr ombudsarvode.
-

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid	Box
265 Malmö	Kalendegatan 1	040-35 30 00 E-post: malmo.tingsratt@dom.se www.malmotingsratt.domstol.se	040-611 43 10	måndag – fredag 09:00–16:00	201 22

BAKGRUND

Sekreteness, född år 2009, har diagnosen högfungerande autism vilket utgör en funktionsnedsättning. Sekreteness har gått på Runstycket Förskola AB (Runstycket) sedan 2011, först i förskola och därefter i förskoleklass. I både förskolan och förskoleklassen har hen gått tillsammans med barn utan funktionsnedsättningar. På grund av sin autism har Sekreteness behov av vuxenstöd och stödinstrument såväl i utbildningssituationer som i sociala situationer. Detta stödbehov tillgodosågs i huvudsak av en och samma stödperson under hens första år på Runstycket, barnskötaren Åse Olsson.

I samband med att Sekreteness började årskurs 1 på Runstycket i augusti 2016 valde Sekretenesss föräldrar, modern och fadern, att hålla Sekreteness hemma från skolan efter fyra dagar. Parterna är oense om hur skolgången fungerade under dessa dagar.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Diskrimineringsombudsmannen (DO)

DO har yrkat att Runstycket ska förpliktas att betala ersättning

- a) för *direkt diskriminering* till Sekreteness, modern och fadern med 30 000 kr vardera och
- b) för *diskriminering genom bristande tillgänglighet* till Sekreteness med 150 000 kr samt till modern och fadern med 50 000 kr vardera.

DO har yrkat ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämning – den 17 januari 2018 – till dess full betalning sker.

Runstycket

Runstycket har bestritt käromålet i dess helhet. Inget belopp har vitsordats som skäligt i och för sig. Sättet att beräkna ränta har vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDERNA FÖR PARTERNAS TALAN

Diskrimineringsombudsmannen

Direkt diskriminering

Runstycket har under perioden mars till augusti 2016, av skäl som har samband med Sekretesss funktionsnedsättning (högfungerande autism), agerat för att förmå familjen att byta skola. Detta har skett genom att skolan ifrågasatt Sekretesss lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning och genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Sekretess och ge hen erforderligt stöd. Detta har bland annat tagit sig uttryck i att Åse Olsson sagts upp utan att Runstycket kunnat ge besked till familjen om vilket stöd som skulle komma i hennes ställe. Runstyckets agerande har medfört osäkerhet, olägenheter och obehag för familjen .

Runstycket har härigenom, av skäl som har samband med Sekretesss funktionsnedsättning, missgynnat Sekretess och hens föräldrar genom att behandla dem sämre än andra familjer behandlas eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Detta innebär att Runstycket har utsatt Sekretess, modern och fadern för direkt diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämfört med 1 kap. 4 § punkten

1 diskrimineringslagen. Runstycket ska därför betala diskrimineringsersättning till Sekretess, modern och fadern för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Diskriminering genom bristande tillgänglighet

Runstycket har under perioden april 2016 till april 2017 missgynnat Sekretess, modern och fadern genom att underlåta att vidta skäligena stödåtgärder för att Sekretess, som har funktionsnedsättningen autism, skulle försättas i en jämförbar situation med elever utan hens funktionsnedsättning. Runstycket har genom denna underlåtenhet orsakat familjen olägenheter och obehag samt försvårat Sekretesss skolgång.

Den bristande tillgängligheten avser två moment. Det föreligger brister dels som avser skolans förberedelser inför Sekretesss skolstart, dels som avser själva skolstarten och som fortlöpt under den tid som Sekretess varit inskriven som elev vid Runstycket.

Runstycket har inte vidtagit tillräckliga åtgärder efter uppsägningen av Åse Olsson för att tillgodose Sekretesss behov av stöd anpassat efter just hens funktionsnedsättning.

Underlåtenheten har bestått i följande:

- skolan har inte vidtagit inskolningsåtgärder eller adekvata förberedelseåtgärder för Sekretess,
- skolan har satt in stöd sammansatt av ett flertal individer, vilket inneburit för många byten för att Sekretess, med sin funktionsnedsättning, skulle kunna klara av en skoldag,
- de personer som var tilltänkta att fungera som stöd för Sekretess har varit för hen okända personer som saknat kompetens, alternativt erfarenhet, för att utgöra stöd och trygghet anpassat efter hens problematik.

Den bristande tillgängligheten har vidare bestått i att Runstycket inte erbjudit stöd under hela skoldagen. Sekretess har dessutom inte erbjudits erforderligt stödmaterial.

Runstycket har därigenom utsatt Sekretess, modern och fadern för diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämfört med 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen. Runstycket ska därför betala diskrimineringsersättning för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Runstycket

Direkt diskriminering

Runstycket har inte agerat för att få familjen att byta skola. Runstycket har inte varit främmande för att Sekretess skulle gå i autistgrupp eller autistskola men eftersom föräldrarna motsatt sig detta har utgångspunkten hela tiden varit att Sekretess skulle gå kvar på Runstycket och erbjudas den hjälp som hen behövde. Sekretess var inskriven vid skolan och det fanns ingen tvekan om att hen skulle följa med upp i årskurs 1.

Runstycket har inte ifrågasatt Sekretesss lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning utan har endast försökt att få fram tillräckligt underlag för att kunna skapa sig en uppfattning om Sekretesss stödbehov.

Runstycket har inte på något sätt behandlat familjen sämre än andra familjer. Åse

Olsson sades upp enbart av organisatoriska skäl. Anledningen till att Runstycket kopplade in fler personer i samband med skolstarten var att skolan ansåg att Sekretess behövde mera stöd när hen började skolan än hen tidigare behövt. Det räckte inte med en ensam assistent eftersom grundskolan utgör en annan typ av verksamhet som ställer högre krav på eleverna.

Diskriminering genom bristande tillgänglighet

Beslutet från kommunen om tilläggsbelopp inför höstterminen 2016 var försenat och kom först den 4 augusti 2016. Planeringen inför skolstarten hade då redan påbörjats, men varken barn- och ungdomshabiliteringen eller föräldrarna hade varit behjälpliga och samarbetat.

Vid skolstarten fanns det två elevassistenter som skulle ha hand om Sekretess. Sekretess skulle ha elevassistent hela dagen, schemat var lagt vid skolstarten. Av de tilltänkta stödpersonerna har endast två varit okända för Sekretess. Sekretess har tillgodosetts med stödmaterial i form av bl.a. Widget och annat bildstöd. Runstycket anställde i maj 2016 en specialpedagog med specialisering avseende autism för att ha rätt stöd när Sekretess började skolan. Runstycket byggde om en del av skolan och skapade ett särskilt rum utan ljud där Sekretess kunde vara när hen inte kunde vara i klassrummet och detta gjordes oaktat att beslut om tilläggsbelopp inte hade meddelats. Allt fanns förberett för Sekretess när hen kom till skolan. Sekretess hade gått i förskoleklass på samma skola. De personer hen mötte kände hen sedan tidigare. Likaså var lokalerna (slöjdsal, musikal, matsal, klassrum) bekanta för hen.

Sekretess har inte svårt för nya människor och hen uppvisade inga tecken på att hen skulle vara otrygg när hen började årskurs 1. Det har inte behövts särskild förberedelse inför Sekretesss skolstart. Det har inte förekommit någonting som utgjort skäl för en sådan förberedelse.

Efter det att föräldrarna tagit Sekretess ur skolan försökte Runstycket att komma i kontakt med dem, samt med kommunen, eftersom skolplikten inte uppfylldes. Skolan har skickat kallelser hem till familjen. Skolan gjorde olika försök att få Sekretess tillbaka till skolan. Men det enda föräldrarna kunde acceptera var att Sekretess hade *en* elevassistent och att det var Åse Olsson.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Diskrimineringsombudsmannen

Sekretess har diagnosen högfungerande autism vilket utgör en funktionsnedsättning. Hen är dock normalbegåvad och har ingen kognitiv funktionsnedsättning. På grund av sin autism har hen behov av vuxenstöd och stödinstrument i skolan. Stödbehov föreligger såväl i undervisningssituationer som vid raster och andra fria situationer. Hen behöver bland annat stöd i det sociala samspelet med andra barn och hjälp att förstå uppgifter från lärare för att kunna fokusera. Hen har dock inte behov av någon annan skolform såsom särskola utan ska gå i grundskolan.

Höstterminen 2011 började Sekretess på Runstyckets förskola. Efter en tid upptäcktes att Sekretess behövde mer stöd jämfört med andra jämnåriga barn. Runstycket ansökte i december 2013 och maj 2014 om tilläggsbelopp från förskoleförvaltningen. Förskolan beviljades tilläggsbelopp motsvarande kostnaden för barnskötare 25 timmar per vecka. Sekretess påvisade en god utveckling under förskoleåren. Stödet i form av resursen Åse Olsson – som under raster avlöstes av hennes och Kenny – fungerade väl. Resursen utgjorde ett välanpassat stöd för Sekretess, även om det inte riktigt täckte att hen skulle kunna gå hela dagar.

Under perioden november 2013 – april 2014 utreddes Sekretess vid barn- och ungdomspsykiatri i Malmö och efter avslutad utredning remitterades hen till barn- och ungdomshabiliteringen som är en del av Region Skåne. Genom habiliteringens försorg inbegreps Sekretess i Intensiv beteendeterapeutisk färdighetsträning (IBT) som syftade till att träna bland annat hens kommunikativa och sociala färdigheter. Från hösten 2014 till sommaren 2016 deltog Sekretess, modern och Åse Olsson i regelbunden IBT-handledning av habiliteringens specialpedagog Inger Cinthio och psykolog Martin Persson.

Höstterminen 2015 flyttade Sekretess upp till förskoleklass vid Runstyckets skola. Förskoleklassen delar lokaler och gård med grundskolan. I juni 2015 beviljade grundskoleförvaltningen skolan ett tilläggsbelopp för resursperson för Sekretess under läsåret 2015/2016. Skolan beviljades 125 080 kr för förskoleklass och 96 460 kr för fritidshem. I ansökan om tilläggsbelopp angav skolan att huvudman och personal är

osäkra på om det kommer att fungera för Sekretess att gå i skolans förskoleklass. Skälet uppgavs vara att det är stor skillnad på förskolans och skolans respektive verksamhet och att Runstycket inte är en specialskola. Skolan menade att Sekretesss funktionsnedsättning innebär att hen behöver extra stöd vid ett flertal moment som elev i förskoleklass. Till ansökan fogades ett utvecklingsprogram för Sekretess, en pedagogisk kartläggning, intyg från Martin Persson på habiliteringen samt uppgift om planerade insatser för Sekretess under läsåret.

Våren 2015 sades Åse Olsson upp utan att vårdnadshavarna fick besked om vem som skulle ersätta henne. Hon fick dock sedan fortsätta som resurs i förskoleklassen. Skolan angav för familjen att tilläggsbeloppet inte räckte till en heltidsresurs för Sekretess, varför Åse Olssons resurstid delades med ett annat barn. Skolan uttryckte samtidigt att den inte kunde ansvara för Sekretess under tid när hen inte hade resurstöd. modern och fadern behövde därför hämta hen redan kl. 14.30 på eftermiddagarna och vara hemma med hen vid de tillfällen då Åse Olsson var frånvarande på grund av sjukdom eller ledighet. I december 2015 ansökte Runstycket om ytterligare tilläggsbelopp för Sekretess med anledning av att hen var i behov av vuxenstöd under hela sin dag på skolan. Ansökan avslogs av grundskoleförvaltningen. Till ansökan fogades bl.a. en utökad pedagogisk utredning där resursen beskrevs som vårdare. Sekretess påvisade en fortsatt god utveckling under förskoleklassåret.

I början av mars 2016 var ett möte inplanerat mellan föräldrarna, personalen på barn- och ungdomshabiliteringen samt personal från skolan. Syftet med mötet var att utvärdera åtgärdsprogrammet som Sekretess haft i förskoleklassen för att se om åtgärderna varit ändamålsenliga. I samband med mötet ombads makarna att underteckna en fullmakt för skolan att låta Sekretess utredas av en skolpsykolog. Makarna ifrågasatte syftet med detta då habiliteringen redan hade en psykolog som utvärderat Sekretesss utveckling. Skolan förklarade att den hade ett intresse av att utreda Sekretesss eventuella behov av att gå i särskola eftersom skolan saknar tillräckliga resurser för att hen skulle kunna börja i årskurs 1. Vid mötet diskuterades inte heller åtgärdsprogrammet utan skolan presenterade i stället en tydlig redogörelse för att Sekretess borde gå i särskola eller autistskola. Helen Widman uppgav att skolan hade rätt att avvisa Sekretess för det fall skolan anser sig sakna ekonomiska

förutsättningar eller organisatoriska möjligheter att erbjuda hen det stöd hen behövde. Inger Cinthio och Martin Persson underströk att Sekretess inte har någon utvecklingsstörning och därmed inte kan gå i särskola och att hen skulle gynnas av att gå i vanlig skola. Runstycket ifrågasatte habiliteringen och vidhöll att skolan behövde utreda Sekretess.

Under mars månad 2016 förekom kontakter mellan makarna och skolans företrädare vid vilka skolan upprepade att Sekretess saknade förutsättningar att börja i grundskolan. Vidare framhöll skolan att den hade rätt att avvisa Sekretess för det fall skolan inte skulle beviljas begärt tilläggsbelopp. Med anledning av skolans inställning i dessa frågor anmälde makarna skolan till Skolinspektionen den 1 april 2016. I beslut den 5 april 2016 upplyste Skolinspektionen skolan om dess skyldighet att ge elever erforderligt stöd samt erinrade om principerna för fristående grundskolors mottagande av elever i relation till deras tilläggsbelopp. Den 4 april 2016 gjorde skolan en orosanmälan till socialförvaltningen. Orsaken för anmälan uppgavs vara oro för Sekretess och hens skolgång. Socialförvaltningen avskrev ärendet efter kontakt med makarna .

Den 30 mars 2016 ansökte skolan om ett tilläggsbelopp med 1 348 432 kr för Sekretess för läsåret 2016/2017. I ansökan angavs att Sekretess hade behov av en elevassistent och en specialpedagog, båda på heltid, samt att det fordrades omfattande ombyggnad av dels undervisningsutrymme, dels skolgården. Vidare angavs att om skolan inte skulle få begärda tilläggsbelopp så kunde de inte ha kvar Sekretess.

I april 2016 gjorde skolan en pedagogisk kartläggning av Sekretess. Den bekräftar att det inte fanns någon oro för att Sekretess skulle klara årskurs 1. I mitten av april fick makarna veta att Åse Olsson hade sagts upp till sommaren 2016.

Mot bakgrund av skolans inställning till Sekretesss skolgång beslöt familjen att låta habiliteringen utföra en ny utredning av hens kognitiva förmåga. Syftet med denna utredning var att avgöra huruvida Sekretess skulle gå vidare i vanlig skola eller annan skola. Utredningen utfördes av Martin Persson under april och maj 2016 och utmynnade i följande slutsatser: (i) att Sekretess är normalbegåvad, (ii) att Sekretess påvisar en god

utveckling, (iii) att Sekretess ska följa grundskolans läroplan, (iv) att Sekretess med fördel kan integreras med barn utan autism-diagnos, samt (v) att Sekretess är i fortsatt behov av vuxenstöd. Martin Persson presenterade muntligen resultatet för skolan vid ett möte den 24 maj 2016 som socialtjänsten kallat till. Vid det mötet sade företrädare för Runstycket att skolan inte var en autistiskola och att hur det skulle gå med Sekretess berodde på om den fick tilläggsbelopp. Makarna fick inget besked om hur stödet för Sekretess skulle se ut.

Den 1 juni 2016 skickade Helen Widman ett mejl till makarna där hon skrev att skolan vidhåller att Sekretess ska gå i särskola och att om Runstycket inte får resurser kan de inte ge hen en plats på skolan.

Den 4 augusti 2016 meddelade grundskoleförvaltningen beslut som innebar att man delvis beviljade skolans ansökan om tilläggsbelopp för läsåret 2016/2017. Skolan beviljades totalt 289 380 kr som särskilt stöd till Sekretess för att hen ska kunna fullgöra sin skolgång. Av beloppet avsåg 199 280 kr grundskola och 90 100 kr fritidshem. Den del av ansökan som avsåg ombyggnation inom- och utomhus avslogs eftersom dessa åtgärder bedömdes ingå i grundbeloppet. Beslutet innebar att skolan beviljades ett högre tilläggsbelopp för Sekretess än tidigare år.

Föräldrarna fick under sommaren 2016 inte något besked om Sekretess kunde börja i årskurs 1 eller vilket stöd hen skulle få. Den 16 augusti 2016, dagen innan Sekretess skulle börja i årskurs 1, höll företrädare för skolan, Helen Widman och rektor Karin Gustavsson, ett möte med makarna. Vid mötet förklarade skolan att tilläggsbeloppet var för lågt för att ge Sekretess det stöd som hen behövde. Företrädarna för skolan uttryckte även en oro för hur det ska gå för hen då hen inte skulle ha tillgång till ett vuxenstöd under hela skoldagen. Makarna underströk Sekretesss behov av ett vuxenstöd hela dagen, trygghet genom förberedelser, etablerade rutiner, för hen kända personer och ett begränsat antal omställningar per dag.

Den 17 augusti 2016 började Sekretess årskurs 1 vid Runstyckets skola.

Vårdnadshavarna visste då inte vem eller vilka som skulle stötta Sekretess. Skolan introducerade inte Sekretess för någon av de nya stödpersonerna inför första dagen i skolan. Någon överlämning från Åse Olsson till kvarvarande personal på skolan skedde

inte. Sex stycken stödpersoner skulle redan från första veckan i skolan turas om att hjälpa Sekretess under veckan. Schemat innefattade flera personalbyten per dag vilket ledde till att det saknades kontinuitet för Sekretess. Efter skolstarten fick familjen ett häfte med foto och namn på personal som skulle arbeta med Sekretess. Flera av personerna saknade erfarenhet av att arbeta med barn i behov av särskilt stöd och var tidigare okända för Sekretess. Sekretess har ett oerhört trygghets- och förberedelsebehov. Oavsett om schemat varit tänkt att avse två primära stödpersoner och fem avlösare innebär varje möte och varje byte av stödperson en stressande och problematisk situation för hen. Det framkom vidare under dessa dagar att stödpersonerna inte hade fått instruktioner om Sekretesss funktionsnedsättning och behov. De stödinstrument i undervisningen som hade använts i förskoleklassen saknades och Sekretess fick inte heller stöd i sociala situationer.

Sekretess reagerade mycket negativt under de första fyra dagarna i skolan till följd av det stora antalet personalbyten och bristen på stöd. Hen blev mycket orolig, hade ångest, mardrömmar på nätterna och uppvisade repetitiva beteenden och tvångsbeteenden. Makarna påtalade för skolan att det inte var möjligt för hen att gå i skolan under dessa omständigheter. Makarna berättade för Sekretesss mentor Madeleine Herentz och Karin Gustavsson att Sekretess inte mårde bra.

Den 21 augusti 2016 mejlade makarna skolan och talade om att Sekretess inte mårde bra eftersom hen inte fick det stöd i skolan som hen behövde. De fick inget svar. Den 23 augusti 2016 beslöt Sekretesss föräldrar att hålla hen hemma från skolan på grund av hens dåliga mående.

Under perioden augusti 2016 – mars 2017 hade makarna ett flertal kontakter med skolan där de efterfrågade en förändring av det stöd som erbjudits Sekretess under den första veckan i skolan eftersom hen blev sjuk av att vara i skolan under dessa förhållanden. En längre ”prövotid” än dessa fyra dagar var inte möjlig med hänsyn till Sekretesss hälsa. Makarna bedömde att det med hänsyn till hens hälsa var omöjligt för hen att återvända utan att skolan erbjöd justerade och skäliga stödåtgärder. De poängterade särskilt Sekretesss behov av trygghet och förberedelse genom bl.a. en gradvis introduktion av

nya personer och situationer samt en begränsning av antalet omställningar. De bad om hembesök för att vänja Sekretess vid för hen ny personal i en trygg miljö och möten med skolans pedagoger för att få till stånd en ny åtgärdsplan utifrån Sekretesss aktuella situation och behov. Runstycket underlät att få till stånd ett sådant utredningsarbete med familjen under Sekretesss frånvaro från skolan och erbjöd inte justerade och skäligen stödåtgärder som hade möjliggjort för Sekretess att komma tillbaka till skolan. Skolan vägrade göra hembesök och vidhöll att föräldrarna inte skulle vara i skolan tillsammans med Sekretess. Skolan har inte erbjudit mindre antal stödpersoner.

Familjen anmälde skolans agerande till Skolinspektionen, som i beslut den 15 november 2016 förelade skolan att vidta åtgärder för att tillgodose Sekretesss rätt till särskilt stöd och utbildning. Eftersom föreläggandet inte följdes, fattade Skolinspektionen den 3 mars 2017 beslut om att skolan skulle vidta dessa åtgärder vid vite om 300 000 kr. Skolan har inte vidtagit andra åtgärder än att skicka kallelser till familjen avseende fullgörande av skolplikt. Vidare har skolan vid två tillfällen gjort en orosanmälan till socialförvaltningen med anledning av oro för Sekretess och hens skolgång. Socialförvaltningen beslöt den 18 januari 2017 att avsluta utredningen utan åtgärd.

Mot bakgrund av Runstyckets ovilja att ge Sekretess det stöd hen behövde för att gå i grundskolan beslöt familjen att byta skola, vilket också skedde i slutet av vårterminen 2017. Sekretess går nu i årskurs två vid en kommunal grundskola, Risebergaskolan, och påvisar där en fin utveckling. Sekretess har i den nya skolan ett stödupplägg som till stor del påminner om det som hen hade i förskoleklassen vid Runstycket. Vuxenstöd ges under hela dagen av en primär och en avlösande specialresurs. Skolstarten i årskurs 2 föregicks av hembesök, genomgång av skolans stödåtgärder för Sekretess och en längre inskolningsperiod under vårterminen 2017 där modern medverkade aktivt. Bedömningsstöd har använts för att fastställa Sekretesss kunskapsnivå och hen har klarat samtliga kunskapskrav i årskurs 2.

För en person med autism krävs bl. a. trygghet, lugn, förberedelser inför omställningar, tid för återhämtning och förtydligande av förväntningar. Dessa förutsättningar krävs för att personen ska kunna genomföra uppgifter och delta i social interaktion utan att drabbas

av stresspåslag och trötthet. Sekretess hade en god utveckling under åren i förskola och i förskoleklass vid Runstycket. Dessa år präglades även av ett gott samarbete mellan skolans personal, modern och fadern och barn- och ungdomshabiliteringen.

Sekretess var elev vid Runstycket i sammanlagt fem år. I över tre år har Runstycket, med positivt resultat, utformat och tillhandahållit ett ändamålsenligt särskilt stöd för Sekretess. Skolan har även sökt och erhållit tilläggsbelopp för Sekretesss skolgång, som har grundats på skolans utredningar av Sekretesss funktionsnedsättning och stödbehov.

Mellan åren 2013 och 2016 genomförde Runstyckets personal pedagogiska utredningar och bedömningar av Sekretess. Runstycket tog även del av flera externa utlåtanden avseende Sekretess från en logoped som arbetade med hen och förskolans personal, från barn- och ungdomspsykiatri i Skåne samt från habiliteringen. Framförallt Inger Cinthio men även Martin Persson hade under perioden höstterminen 2014 till vårterminen 2016 regelbundna möten om Sekretess där skolans personal medverkade. Skolan har även haft möjlighet att kontakta habiliteringen vid funderingar om hens behov.

modern och fadern samarbetade med Runstycket vid utformningen av utvecklingsprogram för Sekretess i förskolan och åtgärdsplan i förskoleklass, fram till och med planen som är daterad den 24 november 2015. Habiliteringens personal medverkade vid samverkansmöte angående Sekretesss särskilda stöd i förskoleklassen vid två tillfällen.

Runstyckets speciallärare, Anna Cesar-Reiderstad, utförde en pedagogisk kartläggning av Sekretess i april 2016. Runstycket tog del av resultaten från två kognitiva testningar av Sekretess, som båda påvisade dels en begåvning inom normalzonen, dels en ojämn begåvningsprofil och påtagligt stödbehov.

Sammanfattningsvis har Runstycket haft ett gediget underlag och kännedom om Sekretesss funktionsnedsättning, förmågor och stödbehov. Utifrån ovan beskrivna underlag utformade Runstycket stödet till Sekretess och konkreta åtgärds punkter

formulerades och följdes upp. Enligt skolans egna uppgifter till Skolinspektionen och grundskoleförvaltningen har utredningar för att fastställa stödbehovet företagits.

Skolinspektionen har inte riktat ett föreläggande mot Malmö kommun i sina beslut avseende Sekretess. Hade Skolinspektionen ansett att kommunen brast i sitt ansvar att tillse att Sekretess fullgjorde sin skolplikt skulle även kommunen ha förelagts att vidta en åtgärd. I stället har Skolinspektionens förelägganden enbart riktat sig mot Runstycket. Syftet med besluten – att förmå skolan att vidta åtgärder för att tillgodose Sekretesss rätt till särskilt stöd och rätt till utbildning vid skolan – framgår tydligt av beslutstexten.

Runstycket har haft ekonomiska och praktiska förutsättningar att vidta åtgärder för att Sekretess skulle komma i en jämförbar situation med elever utan hens funktionsnedsättning. Skolan har exempelvis tidigare år, med lägre beviljade tilläggsbelopp, tillhandahållit resurspersonen Åse Olsson med ett fint resultat för Sekretesss utveckling. Undervisningen och det centrala innehållet i förskoleklassens läroplan anknyter till och förbereder elever för ämnesundervisningen och kunskapskraven som sedermera ställs i grundskolan.

Genom att säga upp Åse Olsson har Runstycket rubbat Sekretesss trygghet vid skolan. Eftersom denna trygghet saknades vid skolstarten i årskurs 1 skulle skolan ha behövt ombesörja en stegvis introduktion till hens nya resurspersoner. Runstycket har vidare inte säkerställt vuxenstöd till Sekretess under hela skoldagen. Skolan har inte tillhandahållit en vuxen som Sekretess är trygg med, i synnerhet i samband med den för Sekretess nya situationen att börja i årskurs 1. Skolan har inte säkerställt att Sekretesss stödpersoner har erfarenhet och kunskap om autism i allmänhet och hens funktionsnedsättning i synnerhet. Skolan har inte tillhandahållit stöd i undervisningssituationen genom exempelvis bild- och textstöd, upprepade instruktioner och hjälp med att fokusera på pågående uppgift. Skolan har inte heller tillhandahållit vuxenstöd i det sociala samspelet med andra barn.

En fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Endast i fall där hemkommunen har beslutat att inte lämna tilläggsbelopp för en elev på grund av betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för

kommunen får en fristående grundskola neka eleven i fråga en plats. I övriga fall föreligger således en skyldighet för en fristående grundskola att tillgodose varje elevs stödbehov oaktat beviljat tilläggsbelopp.

Runstycket har inte i förhållande till Sekretess uppfyllt de krav på tillgänglighet som ställs på en utbildningsanordnare.

Runstycket har under närmare ett helt läsår underlåtit att vidta åtgärder för att möjliggöra för Sekretess att återvända till skolan. Skolan har haft kännedom om att den inte har tillhandahållit tillräckligt stöd till Sekretess med utgångspunkt i hens förmågor och funktionsnedsättning och att den har agerat i strid med skollagens krav. Sekretess har varit elev vid Runstyckets förskola och skola i fem år. Hen har därigenom etablerat ett betydelsefullt förhållande till klasskamrater och skolmiljön. Familjen har kunnat förvänta sig att detta förhållande skulle bestå under hela grundskolan.

Runstycket

Runstycket, som företräds av Helen Widman, har bedrivit skol- och förskoleverksamhet i stadsdelen Husie i Malmö sedan 1992. Skolan har sedan dess haft elever med olika diagnoser, inklusive autism. Helen Widman har själv ett barn med autism som genomgått hela sin grundskoleutbildning vid Runstycket.

Runstycket har hela tiden bedömt att Sekretess haft ett omfattande stödbehov. Hen har en ojämn, mekanisk inlärningsförmåga och omfattande kognitiva brister. Hens funktionsnedsättning är mest påfallande på det sociala planet vilket medförde att hen varken i förskolan eller under tiden i förskoleklassen lyckades etablera kontakt med den övriga gruppen eller klassen. Det finns medicinska brister i Sekretesss sätt att kommunicera. Sekretess är normalbegåvad i de flesta avseenden men under genomsnittet i vissa delar, exempelvis vad avser hens språkliga förmåga.

Det finns vissa förhållanden som präglat relationen mellan Runstycket och Sekretesss föräldrar. För det första lät vårdnadshavarna inte skolans skolpsykologer eller specialpedagog utreda Sekretess, vare sig under tiden i förskola, i förskoleklassen eller inför skolstarten. Till sist anställde skolan legitimerade psykologen Måns-Olle Olsson i

syfte att själv kunna utreda på vilket sätt skolan kunde bidra till att Sekretess skulle kunna komma tillbaka till skolan. Föräldrarna nekade även Måns-Olle Olsson att utföra en sådan utredning. Det bästa för Sekretess hade varit om skolan hade fått utreda hen. Syftet med en sådan utredning skulle varit att få underlag för hur det särskilda stödet skulle utformas. Utredningen skulle ha tagit sikte både på Sekretesss intelligens och på hur pedagogiken skulle utformas. Det fanns ingen anledning att betvivla habiliteringens utredning men skolan hade högre ambitioner och habiliteringens utredning var inte anpassad för skolbarn. Skolan behövde göra ett WISC-test, tidigare hade ett WIPSY-test utförts som är för förskolebarn. Skolans personal fick heller inte tala med Martin Persson. Denne upplyste i stället Runstycket om att all information rörande eleven skulle gå igenom elevens mamma.

modern skickade först i januari 2017, när Sekretess hållits hemma i nästan fem månader från skolan, Martin Perssons utredning till skolans specialpedagog. Även om skolan hade fått utredningen tidigare så hade det inte varit tillräckligt för att skolan skulle haft möjlighet att bedöma de stödbehov som Sekretess har. Skolan försökte genom olika skolpsykologer få till stånd en egen utredning av Sekretesss stödbehov men dessa försök omöjliggjordes av vårdnadshavarna.

Bristen på underlag gällande Sekretesss förutsättningar skapade stor osäkerhet när det gällde förberedelserna för hens skolgång och svårigheter att söka särskilt stöd från kommunen. Vårdnadshavarna har i detta inte samarbetat med skolan för sitt barns bästa.

För det andra har vårdnadshavarna haft en ständigt varierande hållning till Sekretesss behov av särskilt stöd. Ena stunden har föräldrarna varit av uppfattningen att hen är normalbegåvad och lätt autistisk, en bedömning som sammanfaller med den utredning som gjorts av barn- och ungdomshabiliteringen. I nästa stund har de i stället företrätt uppfattningen att Sekretess haft ett vida större stödbehov, som de samtidigt påstått att Runstycket inte har tillgodosett.

För det tredje har vårdnadshavarna sedan våren 2016 burit mikrofoner vid möten med skolans personal och i smyg avlyssnat personalen. Detta har de gjort i samråd med eller eventuellt i samarbete med TV4, i avsikt att försöka provocera personalen att säga saker

som skulle framställa skolan i dålig dager. Detta har medfört att personalen inte kunnat kommunicera med föräldrarna om Sekretesss skolgång. Inte heller detta förhållande har medverkat till ett gott och förtroendefullt samarbete kring Sekretess.

Kommunen beviljade Sekretess särskilt stöd motsvarande 25 timmar per vecka. Därutöver tillsköt Runstycket ytterligare fem timmar per vecka, eftersom hens stödbehov bedömdes vara större än vad hen beviljats av kommunen. Skolan har inte sagt till familjen att tilläggsbeloppet inte räckte till en heltidsresurs för Sekretess.

Föräldrarna har inte varit tvungna att hämta Sekretess redan kl. 14.30 p.g.a. bristande resurstöd eller vara hemma med hen när Åse Olsson var frånvarande p.g.a. sjukdom eller ledighet. Föräldrarna bestämde själva och framlade önskemål om när Sekretess skulle lämnas och hämtas. Föräldrarna valde att hålla Sekretess hemma när Åse Olsson var sjuk eller ledig, detta trots att skolan ordnat en ersättare för henne.

Skolans personal kände ständigt oro för Sekretesss säkerhet, men denna oro var generell och inte enbart kopplad till hens resurstöd. Exempelvis kan nämnas ett tillfälle under de första dagarna i årskurs 1 när Sekretesss elevassistent blev tilltalad av ett annat barn och därvid vände sig för ett kort ögonblick mot detta barn, vilket resulterade i att Sekretess under detta ögonblick förde in en sax i munnen. Elevassistenten henn dock ingripa innan någon skada uppstod. Det fanns också många delar i den fysiska miljön på skolan som bedömdes som farliga för Sekretess, t.ex. trappor. Sekretess kunde inte gå i trappor så länge hen var elev på Runstycket, vilket innebar att varje trappa var en risk för att hen skulle kunna skada sig. Det var för övrigt en omständighet som motiverade ansökan om ombyggnadsmedel för en tryggare miljö för Sekretess. Sekretess hade även stora svårigheter med vardagliga och praktiska saker. Hen behövde assistans för att äta, klä på sig utekläder och genomföra toalettbesök. På en vanlig grundskola blev hens svårigheter med vardagliga ting mycket stigmatiserande för hen, vilket bidrog till utanförskap och frustration.

Sekretess hade under den tid hen var elev på Runstycket stundtals mycket svårt att ingå i en större grupp. Hen klarade ofta inte av den miljö som fanns i förskoleklassen. När hen blev frustrerad kunde hen hejdlöst börja skrika rakt ut och slå mot sina kamrater,

sin elevassistent eller annan personal. Skolans personal valde vid sådana tillfällen att ta Sekretess från klassrummet för enskild undervisning.

Våren 2016 diskuterade vårdnadshavarna och skolans personal Sekretesss förutsättningar att gå i en vanlig grundskola. Runstycket ville anlita en skolpsykolog för närmare utredning. Skolan tilläts dock inte att utreda Sekretesss behov och fick inte heller kontakta barn- och ungdomshabiliteringen. Martin Persson gjorde uttryckligen klart att hen inte jobbade mot skolor och att hen heller inte hade någon erfarenhet av det. Skolan fick heller inte skriftligen ta del av den utredning som hen hade genomfört. När skolan frågade Martin Persson om det var möjligt att kontakta hen för ytterligare detaljer kring utredningen fick man svaret att allt skulle gå via Sekretesss mamma. En skolpsykolog är unik i den meningen att hen jobbar utifrån skolan och de behov som en elev har i olika skolsituationer. Skolpsykologen arbetar nära och handleder skolans pedagoger och annan personal. Skolpsykologens bedömningar är viktiga underlag för att förbereda och genomföra undervisningen i det enskilda fallet.

Med hänsyn till att Sekretess skulle börja i grundskolan och till att föräldrarna vägrade låta skolan kartlägga Sekretesss stödbehov, gjorde Runstycket en orosanmälan till socialtjänsten och lämnade även i det sammanhanget en upplysning om att en fristående skola inte behöver ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven. Detta framgår också av Skolinspektionens beslut.

Åse Olsson fick redan den 9 april 2015 besked av skolledningen att skolan inte planerade att hon skulle följa med som elevassistent åt Sekretess även i skolan. Hon skulle ha lämnat den tjänsten innan förskoleklass, men tjänsten förlängdes p.g.a. olika personalhändelser först en termin och sedan skolåret ut. Den 1 april 2016 blev Åse Olsson informerad om att hennes tidsbegränsade anställning inte skulle förlängas efter den 10 juni 2016. Det fanns flera skäl för skolledningens bedömning. Dels behövde Sekretess undervisas av behörig lärare, dels hade Åse Olsson tidigare mått väldigt dåligt när hon följt andra barn upp i grundskolan. Åse Olsson höll sig för sig själv och kommunicerade inte med skolans övriga personal. Hon hade en privat relation till föräldrarna och deltog i mötet med habiliteringen avseende Sekretess utan att rapportera om detta till skolan. Pedagogernas uppfattning var att Åse Olsson hindrade Sekretess

från att utvecklas eftersom hon fungerade mer som vårdare än som elevassistent. Dessutom förmedlade hon till vårdnadshavarna en bild av Sekretesss prestationer i skolan som var överdrivet positiv. Den ständiga uppmärksamhet som krävdes i Sekretesss fall gjorde det helt uteslutet att använda en och samma elevassistent under hela skolveckan.

Stödupplägget på den kommunala skolan där Sekretess nu går synes stämma väl överens med det stöd som Runstycket organiserade för Sekretess i anslutning till skolstarten i årskurs 1. Två huvudsakliga resurspersoner/elevassistenter och specialpedagog avsågs vara det huvudsakliga stödet för Sekretess under årskurs 1 på Runstycket.

Runstycket har såväl i förskolan som i förskoleklassen tillhandahållit ett ändamålsenligt stöd för Sekretess.

Runstycket har genomfört en rad pedagogiska utredningar av Sekretess. Runstycket fick även del av intyg gällande funktionsnedsättning som underlag för ansökningar om särskilt stöd för hen. Men när steget från förskoleklass till den egentliga skolan skulle tas kände skolan stor osäkerhet över Sekretesss möjligheter. Den 14 mars 2016 genomförde skolan ett möte med habiliteringen i Malmö. Skolans huvudman, rektor, skolsköterska, dåvarande och blivande klassföreståndare deltog. Martin Persson redogjorde då muntligen för att Sekretess hade funktionsnedsättningen högfungerande autism och att hen behövde en vuxen vid sin sida. Detta var inte obekant för skolan, men någon närmare vägledning för hur skolsituationen skulle ordnas gavs inte.

På nämnda möte kom även frågan om autistskola/autistgrupp upp. Martin Persson uppgav att habiliteringen var öppna för den möjligheten, men förklarade samtidigt att föräldrarna var emot detta. Runstyckets huvudman redogjorde, på fråga från modern, för att fristående skolor inte är tvungna att bereda utbildning för elever med behov av särskilt stöd om elevernas hemkommun inte ger bidrag.

När det gäller övergången från förskoleklass till årskurs 1 är det flera förhållanden som ändras för en elev. För det första blir skolgången mer krävande intellektuellt och socialt. Det är vidare fler personer kring barnen då de har särskilda lärare för i stort sett

samtliga ämnen. Därtill byter eleverna klassrum för de olika ämnena, vilket skapar mer stök och nya situationer.

Runstycket har inte sagt att det var omöjligt för Sekretess att gå i en vanlig grundskola. Däremot är det skolans uppfattning att det med stor sannolikhet varit det bästa för hen med en autismskola/autismgrupp. Skolans skyldighet att undersöka dessa förutsättningar är ett tydligt krav i skollagen.

Runstycket har i sina möten med föräldrarna och även med habiliteringen fört diskussioner om vilken skolform som skulle passa Sekretess bäst. Även föräldrarna har från tid till annan sagt sig vara öppna för en annan skolform om det inte skulle fungera på Runstycket. Skolan har dock inte motat bort Sekretess genom uttalanden om att hen borde gå i särskola. Habiliteringen sade att Sekretess hade förmåga att delta i grundskoleutbildningen och detta rättade sig skolan efter. Efter det möte som hölls den 24 maj 2016 var det bestämt att Sekretess skulle gå i grundskola och det var även därför skolan anställde en specialpedagog.

I avsaknad av närmare underlag för ansökan om tilläggsbelopp till Malmö kommun fick skolan sammanställa detta på egen hand. Vid den osäkerhet skolan kände när det gällde Sekretesss närmare behov av särskilt stöd gjordes en omfattande ansökan som egentligen motsvarade de resurser som skulle ha funnits vid en autismskola/autismgrupp. Malmö kommun fattade inte beslut om tilläggsbelopp förrän den 4 augusti 2016, vilket var synnerligen kort tid före skolstart.

Skolan förberedde dock under en längre tid det stöd som Sekretess skulle erbjudas vid skolstart. Utöver resursperson/elevassistent under hela skoldagen ställdes även specialpedagogen Linda Malmberg till hens förfogande. Hon skulle arbeta både mot Sekretess och mot de resurspersoner/elevassistenter som skulle arbeta med hen. Därtill förbereddes ett särskilt klassrum för Sekretess. Detta inrättades på bottenplanen i skolan på grund av Sekretesss svårigheter att gå i trappor. Klassrummet för årskurs 1 var beläget ett halvplan upp och krävde, till skillnad från förskoleklassen, passage genom trappor. Ett omfattande bildstöd togs fram och även bilder på personal som Sekretess skulle möta på skolan. Efter mötet med föräldrarna den 16 augusti 2016 gick

rektor även runt med dem för att visa var Sekretess skulle sitta, var hen skulle hänga sina kläder, m.m.

Rekryteringen av specialpedagogen innebar inte att skolans elevassistenter skulle försvinna. De sades upp för omorganisationen och nya elevassistenter anställdes därefter. Åse Olsson hade redan flera år tidigare i förskolan fått besked om att hon inte skulle följa med upp i skolan. Hon saknade dessutom kompetens gällande undervisning och autism. Planeringen var att Johan Stömne och Felicia Ahlin skulle vara Sekretesss elevassistenter. De två veckoscheman som åberopas till stöd för att Sekretess skulle ha sex stödpersoner på Runstycket är van- eller misstolkade. Johan Stömne och Felicia Ahlin hade ansvaret.

Johan Stömne valdes särskilt av det skälet att hen hade följt och haft kontakt med Sekretess under ett år i fritidshemmet. Därtill skulle Linda Malmgren stötta Sekretess under skolgången. I syfte att skapa lugn och struktur var avsikten att hon tillsammans med Sekretess på måndag morgnar skulle gå igenom dagen och veckan. Linda Malmgren skulle även avsluta dagen tillsammans med Sekretess och stödja hen vid lektion under torsdagar. Linda Malmgren var alltså inte någon resursperson utan specialpedagog, som Runstycket förutsätter även är inkopplad för Sekretess i den nuvarande skolan. Utöver klassläraren och en extra resurslärare skulle Sekretess hela skoltiden åtföljas av en elevassistent, helt avsedd för hen.

Johan Stömne och Felicia Ahlin behövde ha möjlighet till lunch, rast och planeringstid. Därför togs ytterligare två personer in, Caroline Kallerbark och Albin, för att lösa av. Caroline Kallerbark var kopplad till klassen som fritidspedagog och var i klassen under hela veckan, dvs. även då Johan Stömne eller Felicia Ahlin hade ansvaret för Sekretess. Det var alltså inte fråga om någon ny person som kom in i klassen utan en känd person som befanns sig där kontinuerligt. Albin arbetade normalt i fritidshemmet och fanns alltid ute på rasterna.

På fredagar kom (och skulle ha kommit om Sekretess gått kvar på skolan) Lisa in i klassen under lunchen för att klassföreståndaren, Madeleine Herentz, skulle få (och skulle ha haft) möjlighet att äta tillsammans med Sekretess. Lisa var således inte avsedd

att fungera som avlösning för Sekretess. Linda Hultén, Runstyckets skolsköterska, skulle på tisdagar ha haft en pedagogisk måltid med Sekretess. Linda Hultén var inte heller någon resursperson/elevassistent.

De resurspersoner som schemalades för Sekretess var, med undantag för Felicia Ahlin och Caroline Kallerbark, välkända för hen. I flera fall överlappade resurspersoner och pedagoger varandra i schemat på så sätt att de samtidigt fanns i Sekretesss närhet. De scheman som togs fram var preliminära. Skolan och vårdnadshavarna var överens om att stödupplägget skulle följas upp två veckor efter skolstart när det fanns möjlighet att värdera hur upplägget fungerat för Sekretess.

Under de fyra dagar som Sekretess var i skolan är personalen vid skolan eniga om att det fungerade bra, ungefär som det varit under året i förskoleklassen. Sekretess har inte mått sämre under dessa dagar jämfört med hur hen mådde när hen gick i förskoleklass. Sekretess verkade positiv och nyfiken, men de svårigheter som hen hade kopplade till sin funktionsnedsättning fanns alltså kvar. modern framförde inte vid något tillfälle någon kritik eller oro till personalen under de dagar Sekretess gick i årskurs 1 på Runstycket.

Skolinspektionen har i beslut den 15 november 2016 förelagt skolan att vidta åtgärder samt den 3 mars 2017 förelagt skolan vid vite att vidta vissa åtgärder. Runstycket uppfattade Skolinspektionens beslut i första hand som en oro över att Sekretess undervisades i hemmet. Fristående skolor som Runstycket saknar, till skillnad från kommunala skolor, tvångsmedel för upprätthållande av skolplikt. Det ligger i sakens natur att Skolinspektionen var införstådd med detta förhållande. Runstycket uppfattade att vitesbeslutet också var avsett att sätta press på Malmö kommun att agera.

Runstycket försökte på alla vis få Sekretess tillbaka till skolan. Skolan och/eller dess personal har inte försökt förmå Sekretess att byta skola. Hemundervisning är en möjlighet då en elev under en längre tid haft frånvaro p.g.a. sjukdom eller skada. Runstycket har under hela hösten 2016 och till dess makarna valde att skriva in Sekretess vid den nya skolan under 2017 arbetat utifrån ambitionen att Sekretess skulle komma tillbaka till skolan. Skolan väddade på alla sätt till vårdnadshavarna att ta Sekretess tillbaka till skolan. Detta skedde både skriftligen och muntligen.

Skolan och makarna har haft svårt att kommunicera. Hur Runstycket än agerade var makarna fortsatt missnöjda. Skolan gav alltid efter, vilket t.ex. innebar att utvecklingssamtal genomfördes trots att Sekretess inte varit i skolan på månader och ingen kunde veta något om hens utveckling.

Det är Runstyckets bestämda uppfattning att föräldrarnas avsikt aldrig varit att få till stånd en fungerande skolgång för sin son.

BEVISNINGEN I MÅLET

DO har som muntlig bevisning åberopat förhör under sanningsförsäkran med Sekretess föräldrar modern och fadern, sakkunnigförhör med barnläkaren Björn Kadesjö samt vittnesförhör med barnskötaren Åse Olsson, specialpedagogen Inger Cinthio, psykologen Martin Persson, rektorn Peter Hansson, specialpedagogen Jennie Petersson, beslutsfattaren vid Skolinspektionen Joakim Öberg, handläggaren vid Skolinspektionen Johanna Olsson och fritidspedagogen Caroline Kallerbark. DO har vidare åberopat delar av en ljudinspelning från mötet den 16 augusti 2016.

Runstycket har som muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med förskolechefen Pia Schultz, handläggaren vid Skolinspektionen Johanna Olsson, förskollärarna Karin Fehland och Ingela Filling, läraren Madeleine Herentz, specialpedagogen Linda Malmgren, skolsköterskan Linda Hultén, elevassistenten Felicia Ahlin, rektorn Karin Gustavsson, psykologen Måns-Olle Olsson och försteläraren Maria Staafgård. Runstycket har vidare åberopat ljudinspelningar från mötena den 24 maj 2016 och den 16 augusti 2016.

Parterna har åberopat omfattande skriftlig bevisning.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Aktuella bestämmelser i diskrimineringslagen

DO har som grund för varför Runstycket ska betala ersättning till Sekretess, modern och fadern åberopat dels reglerna om direkt diskriminering i diskrimineringslagen (DL), dels reglerna om diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Med direkt diskriminering avses att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (1 kap. 4 § 1 DL).

Med diskriminering i form av bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse (1 kap. 4 § 3 DL).

I lagen finns också en bestämmelse om bevisbörda. Om den som anser sig ha blivit diskriminerad visar omständigheter som ger anledning att anta att hen eller hon har blivit diskriminerad, är det svaranden som ska visa att diskriminering inte har förekommit (6 kap. 3 § DL). Bestämmelsen innebär att det är den som påstår diskriminering (käranden) som ska bevisa att det har förekommit ett missgynnande i förhållande till ett jämförbart objekt. Om käranden uppfyllt detta går bevisbördan över till svaranden som har att visa omständigheter som ger stöd för att missgynnandet helt och hållet haft andra orsaker än diskrimineringsgrunden.

Den som bryter mot diskrimineringsförbudet enligt diskrimineringslagen ska betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. När ersättningen bestäms ska särskilt syftet att motverka överträdelser av lagen beaktas (5 kap. 1 § första stycket DL).

Frågan om diskriminering i form av direkt diskriminering

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det föreligger en långvarig konflikt mellan Runstycket och Sekretesss föräldrar, vilket både makarna och skolans personal har berättat om. Denna konflikt har i vart fall pågått sedan början av vårterminen 2016 och förefaller ha eskalerat under nästan ett års tid fram till dess att Sekretess bytte skola. Parternas beskrivningar av hur skolledning, skolpersonal och makarna betedde sig mot varandra under denna tidsperiod skiljer sig åt betydligt. Både skolan och föräldrarna har genomgående framställt sig själva som samarbetsvilliga och beskrivit respektive motpart som avvisande.

fadern och modern har uppgett att de kände sig maktlösa inför skolan och att skolan arbetade aktivt för att få bort Sekretess. Föräldrarna har också berättat att de upplevde ett otrevligt bemötande från skolans ledning.

Skolans personal har å andra sidan uppgett att de, efter ett antal närmare beskrivna incidenter under olika möten och sammanträffanden med makarna , var rädda för makarna och kände obehag inför att träffa dem.

Konflikten mellan skolan och föräldrarna saknar visserligen direkt betydelse för om Sekretess och hens föräldrar har utsatts för diskriminering eller inte, men de kontakter som har varit mellan makarna och skolan måste ses i ljuset av denna. Tingsrätten vill här påpeka att det inte finns någonting i målet som tyder på att skolans personal i sina kontakter med Sekretess har betett sig annat än korrekt. Personalen som har hörts i målet har beskrivit en liten pojke som de har tyckt mycket om. Varken fadern eller modern har uppgett att personalen på något sätt skulle ha varit otrevliga mot Sekretess.

DO har gjort gällande att skolan på grund av Sekretesss funktionsnedsättning har försökt få familjen att byta skola genom att dels ifrågasätta Sekretesss lämplighet för ordinarie skolgång, dels skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Sekretess och ge hen erforderligt stöd.

Har Runstycket försökt få familjen att byta skola genom att ifrågasätta Sekretesss lämplighet för ordinarie skolgång?

Utgångspunkten för utbildning ska vara barnets bästa (1 kap. 10 § skollagen [2010:800]). Vårdnadshavare ska kontinuerligt informeras om barnets utveckling och som huvudregel krävs ett medgivande från vårdnadshavarna för att en elev ska tas emot i grundsärskolan (3 kap. 3 § och 7 kap. 5 § skollagen). Det framstår därför som naturligt att en skola som anser att en annan skolform vore bäst för barnet meddelar föräldrarna detta. Att skolan lyfter en sådan fråga kan inte anses diskriminerande i sig.

Det har i målet framkommit olika uppgifter om vad som sades på mötet den 14 mars 2016. Makarna , Martin Persson och Inger Cinthio har berättat att Karin Gustavsson och Helen Widman tog upp frågan om huruvida Sekretess borde gå i särskola eller

autistiskola istället för på Runstycket. Makarna har också uppgett att de motsatte sig sär- och autistiskola. Martin Persson och Inger Cinthio har berättat att de på mötet informerade om att de inte ansåg att särskola var aktuellt eftersom Sekretess inte hade någon utvecklingsstörning och att det inte skulle vara fördelaktigt för hen att gå i en liten grupp. Karin Gustavsson har uppgett att frågan om autistgrupp diskuterades, men inte särskola. Ingela Filling, Madeleine Herentz och Linda Hultén har berättat att de inte hörde Karin Gustavsson prata om särskola. Av Martin Perssons besöksanteckning från mötet framgår dock att skolan under hela mötet framhöll att de var oroliga för Sekretesss utveckling om hen skulle börja i vanlig klass och att skolan avsåg kontakta socialtjänsten om föräldrarna inte tänkte om gällande skolplacering. Tingsrätten anser därför att det är utrett att företrädare för skolan vid mötet den 14 mars 2016 uppgav att Sekretess eventuellt borde gå i särskola eller autistiskola och att föräldrarna, Martin Persson och Inger Cinthio motsatte sig detta.

Skolan hade före mötet den 14 mars 2016 informerats om resultatet av den utredning som utförts av barn- och ungdomspsykiatri under år 2013 och 2014, som visade att Sekretess var normalbegåvad och hade högfungerande autism. Det fanns därmed inget medicinskt underlag som visade att Sekretess inte skulle kunna gå i ordinarie grundskola. Av Martin Perssons uppgifter framgår dock att ett barn som inledningsvis går i en sådan skola kan behöva byta skolform när barnet blir äldre, exempelvis därför att andra barn utvecklar sin sociala förmåga snabbare. Det kan av den anledningen inte anses obefogat att Runstycket, efter att skolans personal uttryckt oro över Sekretesss stödbehov, tog upp frågan om Sekretess kunde fortsätta i ordinarie grundskola eller inte med makarna .

Mot bakgrund av den information som fanns tillgänglig för Runstycket vid mötet den 14 mars 2016 saknas anledning att anta annat än att det vid det tillfället var Sekretesss bästa som var avgörande för skolans förhållningssätt och agerande. Frågan är då om det efter mötet den 14 mars 2016 tillkommit sådan ytterligare information att Runstycket genom att vidhålla denna uppfattning gentemot föräldrarna fram till skolstarten kan anses ha diskriminerat Sekretess, modern och fadern . Det ska i detta sammanhang påpekas att även ett agerande som baseras på välvilja kan utgöra diskriminering (se rättsfallet NJA 2014 s. 499 II).

Av ljudinspelningen från nätverksmötet den 24 maj 2016 framgår att Martin Persson informerade om att Sekretess, enligt den utredning som genomfördes efter mötet den 14 mars 2016, var normalbegåvad. Det framgår också att Inger Cinthio återigen framförde att hon inte ansåg att Sekretess annat än i speciella situationer borde sitta i ett enskilt rum och att hen hade glädje och nytta av att vara tillsammans med de andra barnen i klassen. Trots detta uppgav Helen Widman i ett mejl till modern den 1 juni 2016 att skolans bedömning var att Sekretess borde beredas plats i särskola eller autistklass. Enligt Karin Gustavssons minnesanteckningar från mötet den 16 augusti 2016 tog skolan vid det tillfället återigen upp att skolan kände en oro för att Sekretess inte skulle få den hjälp och det stöd hen behöver i ”en vanlig skola”.

En förutsättning för att ett barn ska få gå i särskola är att barnet har en utvecklingsstörning (11 kap. 2 § skollagen). Enligt Martin Perssons utredning, som presenterades vid nätverksmötet den 24 maj 2016, var Sekretess normalbegåvad och med den utredningen som utgångspunkt kan skolan inte anses haft fog för sitt påstående om att Sekretess borde gå i särskola. Skolan har också sedan nätverksmötet varit medveten om att barnhabiliteringen inte ansåg att autistklass skulle främja Sekretesss utveckling. Därtill kom att föräldrarna ville att Sekretess skulle gå i ordinarie grundskola. Det framstår därför som anmärkningsvärt att Helen Widman i sitt mejl den 1 juni 2016 informerade modern om att skolans bedömning fortfarande var att Sekretess borde beredas plats i särskola eller autistklass.

Linda Hultén har såvitt avser Martin Perssons utredning berättat att hon inte hade förtroende för Martin Persson. Den utredning som hen hade gjort var inte vad de hade förväntat sig. Hen hade gjort ett WIPSY-test, vilket är avsett för barn i förskoleåldern, och anpassat deltester efter Sekretess, vilket strider mot de regler som gäller för genomförandet av ett sådant test. Hon har vidare uppgett att psykologtester är vanliga på Runstycket och att hon ansåg att en sådan utredning var nödvändig för att kunna ge Sekretess adekvat stöd. Under våren och sommaren 2016 samtyckte makarna inte till att en skolpsykolog skulle få utreda Sekretess. Ur skolans synpunkt förelåg därför fortfarande osäkerhet kring Sekretesss möjligheter att fungera i skolan. Tingsrätten anser att skolan haft fortsatt godtagbara skäl att ifrågasätta vilken skolform som var

optimal för Sekretess. Tingsrätten finner därför att DO inte har visat att det föreligger omständigheter som ger anledning att anta att direkt diskriminering har förekommit såvitt avser skolans ifrågasättande av Sekretesss lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning.

Har Runstycket genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Sekretess och ge hen erforderligt stöd försökt få familjen att byta skola?

Under perioden mars till augusti 2016 meddelade Runstycket upprepade gånger föräldrarna att skolans möjlighet att ta emot och ge Sekretess adekvat stöd berodde på huruvida skolan fick det begärda tilläggsbeloppet från grundskoleförvaltningen. Detta framfördes både vid nätverksmötet i maj och på mötet innan skolstart i augusti, vilket framgår av ljudinspelningarna från respektive möte. Helen Widman påtalade även detta i mejl till modern den 15 mars 2016 och den 1 juni 2016. Av det förstnämnda meddelandet framgår också att Helen Widman uttalat detta vid mötet den 14 mars 2016.

En friskola kan endast neka en elev plats om elevens hemkommun har nekat tilläggsbelopp för att betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för *kommunen* (10 kap. 35 och 39 §§ skollagen). Att sådana svårigheter uppstår för *skolan* ger alltså inte skolan rätt att neka eleven plats. Skolan måste, i vart fall från och med Skolinspektionens beslut den 5 april 2016, ha varit medveten om att skolans påståenden i denna del var felaktiga. Det framstår därför som anmärkningsvärt att skolan även därefter återkommande framfört detta till föräldrarna.

Samtidigt som skolan påstod sig ha rätt att neka Sekretess plats vidtog skolan åtgärder för att ge Sekretess stöd utan att berätta detta för makarna. Specialpedagogen Linda Malmgren anställdes till exempel den 25 maj 2016 – dagen efter nätverksmötet. Såvitt har framgått i målet meddelade dock skolan inte föräldrarna detta förrän vid mötet den 16 augusti 2016, dvs. dagen före skolstart. Skolan byggde även om ett rum till Sekretess för att hen skulle kunna sitta i lugn och ro, men inte heller detta informerades föräldrarna om. Det har i målet inte framgått exakt när Felicia Ahlin anställdes som elevassistent, men det måste i vart fall ha varit innan den 16 augusti 2016 eftersom hon var med på ett uppstartsmöte före skolstarten. Föräldrarna informerades dock inte om att Felicia Ahlin skulle ta över efter Åse Olsson. Vidare dröjde det nästan två veckor

från det att grundskoleförvaltningen beslutade om tilläggsbeloppet till dess att skolan höll möte med föräldrarna.

Det ovan beskrivna agerandet från skolans sida har skapat en osäkerhet och ett obehag för familjen, vilket fadern och modern har berättat om. Det har fram till dagen före skolstart varit oklart för föräldrarna om Sekretess skulle få en skolplats eller inte och hur hens stöd skulle utformas om hen började på Runstycket. Skolan hade förhållandevis enkelt kunnat reducera denna osäkerhet, till exempel genom att löpande informera föräldrarna om vidtagna stödåtgärder. Mot bakgrund av att Sekretess på grund av sin funktionsnedsättning har ett stort behov av förberedelse borde skolan ha varit särskilt angelägen om att inte försätta hen i en sådan situation. Att skolan inte har agerat för att underlätta situationen talar starkt för att syftet med osäkerheten var att försöka få föräldrarna att välja en annan skola alternativt skolform. Det föreligger därmed anledning att anta att Sekretess, modern och fadern har utsatts för direkt diskriminering på denna grund. Det ankommer då på Runstycket att visa att skolans agerande inte har haft något samband med Sekretesss funktionsnedsättning utan haft helt andra orsaker. Även om konflikten mellan skolan och föräldrarna kan ha spelat in i skolans förhållningssätt och agerande står det klart att hela situationen bottnar i frågan om kommunen tillhandahållit skolan tillräckliga resurser med anledning av de merkostnader som Sekretesss funktionsnedsättning medförde. Mot den bakgrunden har Runstycket inte visat att skolans agerande helt saknat samband med Sekretesss funktionsnedsättning. Runstycket har alltså gjort sig skyldigt till diskriminering.

DO får visst bifall till sin talan

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att skolans ifrågasättande av Sekretesss lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning inte har utgjort diskriminering. Runstycket har dock genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Sekretess och ge hen erforderligt stöd inför skolstarten i årskurs 1 utsatt Sekretess, modern och fadern för diskriminering.

Har Runstycket gjort sig skyldigt till diskriminering i form av bristande tillgänglighet?

Sekretess har inte varit i skolan under i princip hela årskurs 1, med undantag för fyra dagar vid höstterminens start. Därefter har föräldrarna hållit hen hemma från skolan. Enligt DO beror detta på att Runstycket har underlåtit att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet för att ge Sekretess det stöd hen behöver på grund av sin funktionsnedsättning och att skolan därmed inte försatt hen i en jämförbar situation med elever utan hens funktionsnedsättning.

Skäliga tillgänglighetsåtgärder

En central fråga när det gäller diskrimineringsformen bristande tillgänglighet är vilka åtgärder som kan krävas för att eliminera eller reducera verkningarna av en funktionsnedsättning, dvs. vad som ligger i begreppet skäliga tillgänglighetsåtgärder. I de flesta fall handlar det om enkla åtgärder för tillgänglighet, men avgörande är omständigheterna i det enskilda fallet. I den utsträckning det finns regler om tillgänglighet bör dessa vara starkt vägledande också för bedömningen av vilka åtgärder som kan komma i fråga i olika situationer. Vid skälighetsbedömningen ska även verksamhetsutövarens ekonomiska och praktiska förutsättningar beaktas, liksom varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde.

En annan omständighet av betydelse för bedömningen av vilka åtgärder som är skäliga är möjligheterna att förutse behovet och planera åtgärder. Att den verksamhetsansvarige inte har getts möjlighet att planera vilka åtgärder för tillgänglighet som kan vara lämpliga i olika fall kan påverka bedömningen av om denne underlåtit att vidta en skälig åtgärd för att främja tillgänglighet för någon med en viss funktionsnedsättning. En underlåtelse att vidta åtgärder kan bestå både i att inga åtgärder vidtas alls eller att en åtgärd har vidtagits som inte är tillräcklig för att försätta en person med en funktionsnedsättning i en jämförbar situation som en person utan en sådan funktionsnedsättning. I situationer där det finns olika handlingsalternativ som ger liknande resultat för tillgängligheten har den verksamhetsansvarige rätt att välja alternativ (prop. 2013/14:198 s. 64ff.).

I skollagen finns bestämmelser om rätt till särskilt stöd för elever som är i behov av det. Av 3 kap. 6-12 §§ skollagen följer att för en elev i grundskolan ska särskilt stöd ges på

det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolan ska utreda vilka behov av särskilt stöd en elev har och hur behovet av stöd ska tillgodoses. Ett åtgärdsprogram ska upprättas där bl.a. detta dokumenteras. Dessa bestämmelser ska, vad gäller frågan om skäliga tillgänglighetsåtgärder på utbildningsområdet, vara starkt vägledande när det gäller att avgöra vilken anpassningsåtgärd som kan komma i fråga i ett särskilt fall (prop. 2013/14:198 s. 79f.). Reglerna kring särskilt stöd ger en relativt långtgående rätt till olika typer av stöd, vilket påverkar bedömningen av vilka åtgärder som kan anses skäliga för att göra utbildningen tillgänglig.

Har Runstycket vidtagit skäliga tillgänglighetsåtgärder?

Den centrala frågan i målet är om Runstycket har vidtagit sådana åtgärder för tillgänglighet att Sekretess genom anpassningarna har försatts i en jämförbar situation med en elev som inte har hens funktionsnedsättning.

DO har gjort gällande att det förelegat brister dels i fråga om skolans förberedelser inför Sekretesss skolstart, dels vid själva skolstarten och som fortlöpt under den tid som Sekretess varit inskriven som elev vid Runstycket. Bristerna har enligt DO bestått i att skolan inte vidtagit inskolningsåtgärder eller adekvata förberedelseåtgärder, att stödet varit sammansatt av flertal individer vilket inneburit för många byten för att Sekretess skulle klara av en skoldag, att stödpersonerna varit okända personer som saknat kompetens alternativt erfarenhet för att utgöra stöd och trygghet för Sekretess, att skolan inte har erbjudit stöd under hela skoldagen samt att skolan inte har erbjudit erforderligt stödmaterial.

Av Björn Kadesjös uppgifter framgår att för barn med autism är förberedelse, förutsägbarhet och trygghet avgörande. Av utredningen i målet framgår att detta även gäller för Sekretess.

Stödet för Sekretess har presenterats för föräldrarna dagen före skolstart. Skolan har uppgett att man avvaktade beslutet om tilläggsbelopp innan man bestämde hur stödet till Sekretess skulle utformas. Mot bakgrund av det behov av förberedelser och förutsägbarhet som Sekretess behöver kan det ifrågasättas om Runstyckets agerande i

den delen lever upp till kraven på tillgänglighet. Tingsrätten har funnit att Runstycket utsatt familjen för diskriminering genom att skapa osäkerhet kring Sekretesss fortsatta skolgång på Runstycket och stödet till hen. En del i det är, som framgår ovan, just att skolan valt att avvakta in i det sista med att informera föräldrarna om åtgärder som har vidtagits.

Det kan dock konstateras att skolan i sig inte var någon ny miljö för Sekretess. Hen hade gått där i förskoleklass och det är en liten skola. Hen kände till skolgården, matsalen och klassrummet och hade även träffat flera av personerna på skolan tidigare. Hen skulle fortsätta att gå tillsammans med sina kamrater från förskoleklassen. Sekretesss mentor, Madeleine Herentz, hade varit i förskoleklassen en gång i veckan och Johan Stömne, som skulle vara en av hens elevassistenter, kände hen sedan tidigare liksom skolsköterskan Linda Hultén. Behovet av rena inskolningsåtgärder torde därmed inte ha varit så stort jämfört med när Sekretess började på Risebergaskolan där allt var helt okänt för hen.

Enligt Karin Gustavsson skulle Sekretess ha stöd av en elevassistent under hela skoldagen, vilket även framgår av klassschemat för Sekretess, dock med byten för raster och lunchpaus. Felicia Ahlin, som också skulle vara elevassistent till Sekretess, har förklarat att hon fick information om Sekretess och hens behov på skolans uppstartsday. Skolan hade anställt Linda Malmberg, specialpedagog med inriktning mot autism, och hon har berättat att hon hade stödmaterial med sig från sin förra anställning och att skolan hade tillgång till ett digitalt bildstödsprogram. Hon skulle även stödja och handleda bl.a. Sekretesss elevassistenter.

Med detta sagt kan det konstateras att det fanns en planering för Sekretesss vistelse i skolan och att skolan har vidtagit åtgärder för att se till så att Sekretess skulle kunna gå i skolan som andra elever, även om det finns skäl att ifrågasätta tidsperspektivet när det gäller att förbereda Sekretess för hens skolstart. Tingsrätten går nu över till att pröva frågan om skolans åtgärder har varit tillräckliga.

Tanken var att stödet till Sekretess skulle utvärderas efter två veckor. Men eftersom Sekretess bara var i skolan i fyra dagar kom man aldrig så långt. Det gör att det är svårt

att bedöma i vilken utsträckning skolans åtgärder har varit tillräckliga för att försätta Sekretess i en jämförbar situation med elever utan hens funktionsnedsättning.

DO har gjort gällande att anledningen till att Sekretess togs ur skolan var att hen mådde så dåligt av att vara där på grund av att hen inte fick det stöd hen behövde. modern och fadern har beskrivit att Sekretess reagerade kraftigt de första dagarna i skolan, att hen gav uttryck för stor oro och ångest och mådde så dåligt att hen inte kunde fortsätta i skolan. Deras uppgifter motsägs av vad Madeleine Herentz, Linda Malmberg och Felicia Ahlin har uppgett. De har samstämmt berättat om en glad, pigg och nyfiken Sekretess under dessa dagar i skolan, att hen var glad när hen kom till skolan och när hen gick hem. Ingen av dem har sett något repetitivt beteende hos Sekretess under dagarna i skolan. Enligt Madeleine Herentz fick Sekretess bra kontakt med Johan Stömne och Felicia Ahlin, vilket Felicia Ahlin har bekräftat. Hon har berättat att Sekretess var kärleksfull och kramade henne. Linda Malmberg har berättat att hon träffade modern när hon lämnade Sekretess i hens klassrum på måndagen och att hon då presenterade sig och sa något om att hon hoppades att de skulle kunna ha ett gott samarbete, vilket modern bekräftade. Madeleine Herentz har berättat att hon samma dag, vilket var Sekretesss sista dag i skolan, fick ett mejl från modern där hon förklarade att hon skulle hämta Sekretess tidigare dagen därpå eftersom de skulle till habiliteringen. Madeleine Herentz har vidare uppgett att modern inte framfört någon kritik mot skolan till henne eller sagt att Sekretess inte mådde bra. De har alla tre gett uttryck för att de blev mycket förvånade när Sekretess inte kom tillbaka till skolan.

Uppgifterna går alltså isär. Det finns inte skäl att sätta den enes uppgifter framför någon annans, särskilt mot bakgrund av den konflikt som fanns mellan skolan och föräldrarna. Det är därmed inte visat att Sekretess mådde så dåligt av att vara i skolan att det av den anledningen var befogat att ta hen ur skolan på det sätt som skedde. Inte heller fanns det anledning för skolan att genast ändra de stödåtgärder som satts in. Det innebär i sin tur att det inte är visat att de åtgärder som skolan vidtog var bristfälliga i förhållande till Sekretess och hens möjligheter att gå i skolan och att det var på grund av att skolan underlåtit att vidta skäligen tillgänglighetsåtgärder som hen inte kunde gå i skolan. Då det inte är visat att skolans åtgärder vid skolstarten var bristfälliga går det inte heller att säga att skolans förhållningssätt under tiden fram till dess att Sekretess bytte skola – att vidhålla de åtgärder och det stöd man hade planerat för Sekretess och som inte hade

kunnat prövas fullt ut – innebär att hen då utsatts för diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Att Skolinspektionen haft synpunkter på skolans agerande är en annan sak; syftet med Skolinspektionens beslut är att se till så att eleven kommer tillbaka till skolan. Enligt Joakim Öberg gör inte Skolinspektionen bedömningen att en skola har gjort tillräckligt för att få tillbaka en elev till skolan om inte de vidtagna åtgärderna rent faktiskt leder till att eleven kommer tillbaka till skolan. Att Runstycket av den anledningen haft att vidta åtgärder saknar mot bakgrund av tingsrättens bedömning ovan betydelse för frågan om bristande tillgänglighet.

DO:s talan i denna del ogillas

Detta innebär att tingsrätten inte finner att Runstycket har gjort sig skyldigt till diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO:s talan i denna del ska därmed ogillas.

Frågan om den skyddade personkretsen

Den som enligt lagtexten skyddas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet är en person som har en funktionsnedsättning, dvs. i det här fallet Sekretess. DO har gjort gällande att även Sekretesss föräldrar tillhör den skyddade personkretsen. Eftersom tingsrätten förklarat att diskriminering i form av bristande tillgänglighet inte har förekommit saknas det i och för sig anledning att ta ställning till frågan om modern och fadern omfattas av den skyddade personkretsen vid denna form av diskriminering. Tingsrätten finner likväl skäl att uttala sig i frågan.

DO har till grund för sin ståndpunkt anfört följande. Diskrimineringslagstiftningen måste utgöra ett ändamålsenligt skydd. Principen om likabehandling ska inte tolkas restriktivt och rätten till rättsmedel ska finnas tillgänglig även för föräldrarna. EU-domstolen har i Coleman-målet (mål C-303/06) kodifierat principen om att reglerna om likabehandling inte ska tolkas restriktivt. Ett ändamålsenligt skydd mot diskriminering måste även omfatta dem som har anknytning till personer med funktionsnedsättning. Det framgår också av Europadomstolens avgörande Affaire Belli och Arquier-Martinez ./.. Schweiz (mål nr 65550/13). modern och fadern har även direkt missgynnats genom att de varit tvungna att hemundervisa Sekretess vilket medfört att de

fått avstå från att arbeta, vilket strider mot deras rätt till förvärvsarbete och rätt till familjeliv.

I den departementspromemoria (Ds 2010:20) som föregick regeringens proposition *Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering* (prop. 2013/14:198) föreslogs att inte bara den som själv har en funktionsnedsättning utan även i vart fall föräldrar med huvudsakligt omhändertagandeansvar för barn med funktionsnedsättning skulle kunna åberopa bestämmelsen om de utsätts för missgynnande effekter av bristande tillgänglighet. I promemorian hänvisades till att EU-domstolen slagit fast att även den som utan att själv ha någon funktionsnedsättning på visst sätt har en nära anknytning till någon som har det är skyddad av diskrimineringsförbudet i arbetslivsdirektivet (direktiv 2000/78/EG). Genom domen i Coleman-målet hade domstolen slagit fast att förbudet mot direkt diskriminering i arbetslivet omfattar missgynnanden inte bara av personer som själva har en funktionsnedsättning utan även personer som missgynnas på grund av att deras barn, vars omvårdnad de huvudsakligen är ansvariga för, har en funktionsnedsättning. I promemorian konstaterades att det dåvarande diskrimineringsförbudet i form av bristande tillgänglighet i arbetslivet och på högskoleområdet implicit var kopplat till förbudet mot direkt diskriminering och att begreppet ”samband med funktionshinder” skulle ha samma betydelse oavsett diskrimineringsform.

I propositionen uttalade emellertid regeringen att den som skyddas av den nya diskrimineringsformen är den som själv har en funktionsnedsättning och att det saknades behov av att även låta andra omfattas av bestämmelsen, t.ex. en förälder till ett barn med funktionsnedsättning. Vidare anfördes att de förbud mot diskriminering som gäller i övrigt på varje samhällsområde fick anses i tillräcklig utsträckning tillgodose det skyddsvärda intresset för denna grupp att inte utsättas för oberättigad särbehandling (prop. 2013/14:198 s. 62). I kommentaren till diskrimineringslagen anges, med hänvisning till Coleman-målet, att regeringens uttalande kan ifrågasättas med tanke på EU-domstolens dynamiska tolkning av skyddet mot diskriminering som har samband med funktionsnedsättning (Fransson och Stüber, Diskrimineringslagen. En kommentar, Zeteo, kommentaren till 1 kap. 4 § DL).

Diskrimineringsformen bristande tillgänglighet grundas på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som är en del av EU:s rättsordning. Det innebär att de svenska bestämmelserna ska tolkas i ljuset av EU-rätten.

Förbudet mot direkt diskriminering omfattar, förutom den som själv kan åberopa en diskrimineringsgrund, även närstående till den som drabbas. Förbudet mot direkt diskriminering är formulerat så att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation om missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. I Coleman-målet var det mamman till ett barn med funktionsnedsättning som utsattes för *direkt diskriminering* på grund av barnets funktionsnedsättning.

Bestämmelsen om diskriminering i form av bristande tillgänglighet är uppbyggd så att det handlar om effekter av att skäliga åtgärder inte har vidtagits i ett enskilt fall, vilket missgynnar en person med viss funktionsnedsättning. Något direkt orsakssamband mellan diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning och den bristande tillgängligheten krävs inte. Det man ska konstatera är att den bristande tillgängligheten medför att en person missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits (Fransson och Stüber, Diskrimineringslagen. En kommentar, Zeteo, kommentaren till 1 kap. 4 § under rubriken *Vad är bristande tillgänglighet?*). I förarbetena uttalas att förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet är självständigt och inte ska kopplas till förbuden mot direkt eller indirekt diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 59).

När regeringen gjorde sitt uttalande i propositionen var den medveten om EU-domstolens ställningstagande i Coleman-målet. Det ska också betonas att förbudet mot diskriminering genom bristande tillgänglighet inte är kopplat till förbudet mot direkt diskriminering. Enligt tingsrättens mening finns det inte tillräckliga skäl att frånga lagtexten och förarbetsuttalandet utan lagstiftarens intentioner bör få genomslag. Det innebär att modern och fadern inte ingår i den skyddade personkretsen när det gäller diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Diskrimineringsersättningen

Tingsrätten har kommit fram till att Runstycket har utsatt Sekretess, modern och fadern för direkt diskriminering genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Sekretess och ge hen erforderligt stöd. För det ska Runstycket betala diskrimineringsersättning.

Diskrimineringsersättningen ska bestämmas så att den utgör en rimlig compensation till den drabbade – utifrån allvaret i överträdelsen – och dessutom bidrar till att på ett effektivt sätt motverka förekomsten av diskriminering i samhället. Ersättningen rymmer alltså två komponenter; upprättelseersättning och preventionspåslag. När det gäller att bestämma en rimlig compensation för det lidande som kränkningen fört med sig (upprättelseersättning) ska ledning hämtas från den allmänna skadeståndsrätten. Preventionspåslaget, som har karaktär av ett slags straff, ska som utgångspunkt vara lika stort som upprättelseersättningen. När flera personer har diskriminerats genom samma handlande bör preventionspåslagen bestämmas så att summan av dessa står i proportion till överträdelsen. Det innebär att de som har diskriminerats i ett och samma sammanhang får lägre ersättning ju fler de är, men det är en konsekvens av att det rör sig om ett straffskadestånd (se rättsfallet NJA 2014 s. 499 I).

Vad gäller den kränkning som familjen har utsatts för ska beaktas att denna pågått under en viss tid. Även syftet med skolans agerande ska vägas in. Kränkningen har bestått i den osäkerhet och oro familjen känt inför vad som skulle hända när Sekretess skulle börja första klass. Den har dock inte påverkat Sekretesss möjligheter att gå i förskoleklass.

Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att ersättningen som Runstycket ska betala som upprättelse för den kränkning som var och en av modern, fadern och Sekretess har utsatts för ska bestämmas till 15 000 kr. Eftersom det är flera som kränkts genom samma agerande kan preventionspåslaget inte, för att vara proportionerligt, motsvara upprättelseersättningen för var och en av dem. Summan av preventionspåslagen kan skäligen uppskattas till 15 000 kr. Det innebär att den ersättning som Runstycket ska betala till var och en av modern, fadern och Sekretess ska bestämmas till 20 000 kr.

Rättegångskostnader

Målet har bestått av två delar. Det har varit fråga om dels huruvida Sekretess och hens föräldrar har utsatts för direkt diskriminering, dels huruvida de har utsatts för diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO har haft framgång i den del som gäller direkt diskriminering, dock inte helt vad gäller yrkat belopp. Runstycket har vunnit i övriga delar. Det innebär att DO ska ersätta Runstycket för viss del av deras rättegångskostnader. Ersättningen bör enligt tingsrättens mening motsvara två tredjedelar av begärd ersättning, som framstår som skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR 02)

Sista dagen för överklagande är den 9 december 2019. Överklagandet ges in till tingsrätten men prövas av Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Karin Mårtensson Telde

Knut Norrman

Maria Anvin

SVERIGES DOMSTOLAR

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan överklaga. Här får du veta hur det går till.

Skicka med skriftliga bevis som du inte redan finns i målet.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till.

Förklara vad du vill visa med varje bevis. ₁

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

- 4.** Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

- 5.** Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.

- 6.** Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.